

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A tengerkutatás és a tengerhasznosítási célú kutatás európai stratégiája – Az Európai Kutatási Térségen belüli egységes keretrendszer a tengerek és óceánok fenntartható hasznosításáért

COM(2008) 534 végleges

(2009/C 306/11)

2008. szeptember 3-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

„A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A tengerkutatás és a tengerhasznosítási célú kutatás európai stratégiája – Az Európai Kutatási Térségen belüli egységes keretrendszer a tengerek és óceánok fenntartható hasznosításáért”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2009. május 20-án elfogadta véleményét. (Előadó Marian KRZAKLEWSKI)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. június 10-11-én tartott, 454. plenáris ülésén (a június 10-i ülésnapon) egyhangúlag elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság elismeri, hogy az Európai Bizottság COM(2008) 534 sz. közleményében foglalt megállapítások és javaslatok kedvezőek az európai tudományos tengerkutatás és tengerhasznosítási célú kutatás fejlesztése szempontjából, és úgy látja, hogy az ilyen kutatásra irányulóan a közleményben felvázolt stratégia lehetőséget nyújt az ugyanitt felsorolt célkitűzések elérésére.

1.2 Az EGSZB támogatja a tengerkutatásra és tengerhasznosítási célú kutatásra irányuló új stratégia fő célkitűzéseit, különösen azokat, amelyek – teljesülésük esetén – elősegítik majd az egyes tagállamokban elkülönülten működő kutatóközpontok és kutatási programok integrációját.

1.2.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a kutatási szektor integrációja hiányának leküzdésére eredményes módszer a megfelelő kutatási infrastruktúra kialakítása. Megállapítja, hogy az infrastruktúra fejlesztésének a közleményben felvázolt főbb vonalai elősegítik e cél teljesülését.

1.2.2 Az EGSZB úgy látja, hogy a kutatás integrációjának fokozása érdekében a tagállamoknak a közleményben felvázolt európai kutatási célokhoz kellene hozzáigazítaniuk stratégiáikat. Az uniós intézményeknek pedig figyelembe kellene venniük minden, a tagállamoktól érkező *feedback*-et. ⁽¹⁾

1.3 Az EGSZB felhívja a figyelmet annak jelentőségére, hogy tájékoztassuk a civil társadalmat a tengerkutatás és a tengerhasznosítási célú kutatás eredményeiről. A part menti közösségek különösen érdekeltek ezekben az eredményekben, mivel ezek egyre nagyobb hatással járnak a szóban forgó régiók fejlődésére.

1.4 Az EGSZB nézete szerint számottevően befolyásolhatja a tárgyalt kutatási stratégiák eredményes végrehajtását például az,

ha a különféle európai tengerkutatási és tengerhasznosítási célú kutatási központok számára hozzáférhetővé tesszük az egyes uniós tagállamokban az ilyen kutatásokhoz felhasznált adatbázisokat. Ennek kapcsán az EGSZB úgy látja, hogy az Európai Bizottságnak az európai tengeri megfigyelési és adathálózat (EMODnet) létrehozására vonatkozó javaslata révén növelhető lenne a fenti adatbázisokhoz való hozzáférés.

1.5 Az EGSZB prioritásnak tekinti a regionális és globális ökoszisztémákról folytatott kutatást, valamint annak vizsgálatát, hogy ezek az ökoszisztémák hogyan függenek össze az éghajlatváltozással és annak hatásaival.

1.6 Úgy látja, hogy az alábbi négy kulcsrégió az európai tengerkutatás és tengerhasznosítási célú kutatás fő területeit képezi:

- a) a balti-tengeri régió;
- b) a földközi-és fekete-tengeri régió;
- c) az atlanti-óceáni és északi-tengeri régió;
- d) a jeges-tengeri régió.

1.7 Az EGSZB kiemeli annak fontosságát, hogy – közösen használt adatbázisokat alapul véve – létrehozzunk egy sor közös, átfogó mutatót (az 1.6. pontban megjelölt minden egyes régió esetében). A kérdéssel részletesebben kellene foglalkoznia az Európai Bizottságnak és a Tanácsnak a közlemény folytatásaként végzett munka keretében. Az EGSZB úgy látja, hogy különösen hasznos volna továbbfejleszteni a tengeri ökoszisztémák állapotát és annak változását leíró mutatószámokat.

⁽¹⁾ Visszajelzést.

1.7.1 E mutatók alapul fognak szolgálni minden olyan fellépés eredményességének értékeléséhez, amely a tengeri erőforrások védelmének és fenntartható kezelésének biztosítását célozza, és lehetővé teszik majd a tengeri ökoszisztémákban zajló mindennemű változás megfigyelését és felmérését.

1.8 Fontos biztosítani a tengerkutatás és a tengerhasznosítási célú kutatás folytonosságát, az új stratégiának pedig sokkal nagyobb mértékben kellene ezt megvalósítania. A közelmúltban több jelentős, a tárgyban végzett kutatási projekt is befejeződött.

1.9 Létfonosságú annak biztosítása, hogy a kért kutatás mind a nagyobb vállalkozások, mind pedig a kkv-k gazdasági tevékenysége szempontjából releváns legyen. Ennek kapcsán az is ugyanilyen jelentőséggel bír, hogy a vállalkozások számára jobb hozzáférést biztosítsunk az ilyen kutatások eredményeihez, hogy azokat felhasználhassák. Ezért tölt be annyira alapvető szerepet az érintett szereplők és a part menti közösségek tájékoztatása az ilyen kutatások terveiről, tárgyköréről és eredményeiről.

1.10 Az európai kutatási stratégia által a tengerkutatással és a tengerhasznosítási célú kutatással kapcsolatban le nem fedett kérdések megoldására is szükség van, mivel e részterületeken így nehéz a projektek számára finanszírozási forrást biztosítani. Ezért utalást kell tenni az ilyen kutatás e célra elkülönített európai bizottsági forrásokon keresztül támogatására a jelen közlemény folytatásaként készülő dokumentumokban.

1.11 Az EGSZB véleménye szerint az Európai Bizottság jövőbeli tevékenységének a tengerkutatás és a tengerhasznosítási célú kutatás terén jobban kellene koncentrálnia a Földközi-tenger, a Balti-tenger, az Északi-tenger és a Fekete-tenger biológiai sokféleségét fenyegető veszélyekre, amelyeket a tengeri növény- és állatvilág folyamatos élőhelyvesztése okoz.

1.12 Az EGSZB úgy véli, hogy a tengerkutatásra és tengerhasznosítási célú kutatásra irányuló partnerségek kialakításának ösztönzése, továbbá a meglévő ilyen partnerségek továbbfejlesztésének támogatása a stratégia kulcselemének tekintendő. Az EGSZB ezért támogatja az Európai Bizottság arra vonatkozó tervét, hogy olyan új kutatásirányítási modellt vezessen be, amely „hosszú távon fenntartható partnerséget” elősegítő „fórum” formáját ölti, és sürgeti az Európai Bizottságot, hogy rövid időn belül fogalmazzon meg javaslatokat a tengerkutatásban és tengerhasznosítási célú kutatásban részt vevő tudományos közösségek kapcsolati hálózatának létrehozására, így segítve elő a partnerségek kialakításának összehangolását.

1.12.1 Az EGSZB szerint a javasolt fórumnak nemcsak a tudósok részvételét, hanem a különféle érintett szereplők képviselőinek, valamint a tengerekkel és tengerhasznosítással foglalkozó szakpolitikák megalkotóinak a bevonását is ösztönöznie kellene.

1.12.2 Az Európai Halászati Ellenőrző Ügynökség közelmúltbeli felállítását követő, következő feladat az ügynökség bevonása lenne a fórum munkájába. Az EGSZB szerint az ügynökségnek fontos szerepet kellene betöltenie a fórumon belül. Véleményét az illetékességi körébe tartozó kutatási tervek kidolgozásakor is ki kellene kérni.

1.12.3 Az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy vezesse be a tervezett tanácsadó mechanizmust a tudományos közösség és a tengerhasznosítási szakpolitika-alkotók közötti kétirányú információcserére.

1.13 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy támogassa oceanográfiai kutatóhajók építését a tagállamokban a tengerkutatás és a tengerhasznosítási célú kutatás fokozása, minőségének javítása és az általa vizsgált témák körének bővítése érdekében. Az EGSZB véleménye szerint az volna a legjobb, ha döntés születne egy páneurópai tengerkutatási és tengerhasznosítási célú kutatási eszköz bevezetéséről.

1.14 Figyelembe véve, hogy az EU már most jelentős mértékű és fejlődő regionális tengerkutatási és tengerhasznosítási célú kutatási infrastruktúrával rendelkezik⁽²⁾, az EGSZB – bár elismeri, hogy (a közleményben felvázoltaknak megfelelően) segítség nyújtandó a regionális szükségletek feltérképezéséhez, és támogatja e feladatot – arra hívja fel az Európai Bizottságot, hogy vegye fontolóra a „nagy” (európai és nemzeti szintű) és a „kis” (regionális) kutatási hálózatok közötti kapcsolatok kialakítását e szükségletek körének meghatározásakor.

1.15 A véleményben bemutatott következtetések és ajánlások utolsó elemeként az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy a közlemény folytatásaként végzett munkája keretében a szóban forgó kutatások hatását ne csupán a fenntartható tengergazdálkodás szempontjából vizsgálja, hanem általában véve a fenntartható fejlődés szemszögéből.

2. Háttér

2.1 A tengerkutatás és a tengerhasznosítási célú kutatás – COM(2008) 534 sz. európai bizottsági közleményben ismertetett – európai stratégiája lényeges elemét képezi „Az Európai Unió integrált tengerpolitikája” című közleményt⁽³⁾ kísérő cselekvési tervnek⁽⁴⁾. A felvázolt stratégia két kulcsfontosságú tengerpolitikai dokumentumnak, a Galwayi⁽⁵⁾ és az Aberdeeni nyilatkozatnak⁽⁶⁾ a folytatását is jelenti.

2.2 A vizsgált közleményben bemutatott stratégia az „Európai Kutatási Térség: új perspektívák” c. zöld könyvben⁽⁷⁾ ismertetett uniós programot és a Tanács által „A ljubljanai folyamat megindítása – az Európai Kutatási Térség maradéktalan létrejötte felé” tárgyban kiadott következtetésekben⁽⁸⁾ foglalt egyedi ajánlásokat is megvalósítja.

2.2.1 Ezzel összefüggésben a tárgyalt közlemény jó példa a tengerek és óceánok fenntartható hasznosításának támogatását célzó Európai Kutatási Térségen belüli egységes keretre.

⁽²⁾ Az Európai Külső Tengeri Régiók Konferenciája (CPMR) szerint a tengerkutatás és a tengerhasznosítási célú kutatás 20 %-a e régiókban zajlik.

⁽³⁾ COM(2007) 575.

⁽⁴⁾ SEC(2007) 1278.

⁽⁵⁾ Galwayi nyilatkozat – http://www.eurocean2004.com/pdf/galway_declaration.pdf

⁽⁶⁾ Aberdeeni nyilatkozat – http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/pdf/Aberdeen_Declaration_final_2007.pdf

⁽⁷⁾ COM(2007) 161.

⁽⁸⁾ Tanácsi következtetések a „ljubljanai folyamat” megindításáról – 2008. június.

2.3 Az elmúlt években az EGSZB számos véleményben fejtette ki nézeteit egy sor, általában az EU tengerpolitikájáról és az Európai Kutatási Térségről szóló európai bizottsági dokumentum kapcsán. E vélemények nem tárgyalták az európai tengerkutatás és tengerhasznosítási célú kutatás szélesebb témakörét, mégpedig főleg azért, mert az uniós intézmények nem terjesztettek elő olyan dokumentumot, amely teljes körűen foglalkozott volna e tudományos kutatással.

2.3.1 Az EGSZB fenti véleményei közül érdemes kiemelni azokat, amelyekben a tengerkutatás és a tengerhasznosítási célú kutatás megerősítésére hívott fel a halászati ágazatban ⁽⁹⁾.

3. Általános megjegyzések

3.1 Tekintettel a tengerkutatás és tengerhasznosítási célú kutatás növekvő tárgykörére és minden eddiginél nagyobb szerepére az Európai Unióban, döntő fontosságú integrációjának és koordinációjának biztosítása.

3.2 A közleményben vázolt megközelítés jelentős lehetőséget kínál a tárgyban folytatott európai kutatás fejlesztésére, elsősorban az alábbiak révén:

- a kutatás finanszírozási forrásainak jobb felhasználása;
- a kutatás nemzetközi dimenziójának egyfajta közös ismeretforrásként való megerősítése;
- nagyobb súly helyezése a környezeti kérdésekre és az innovációra;
- a különféle kutatási területek integrációja.

3.3 A közlemény arra irányuló javaslata, hogy szorosabb kapcsolatot alakítsanak ki a tengerkutatásra és tengerhasznosítási célú kutatásra szakosodott európai intézetek között esetleg azzal a céllal, hogy létrehozzák a tengerekkel és óceánokkal foglalkozó európai kutatóintézetek hálózatát, nagymértékben ösztönzi a további közös fellépést a fenti kutatási területen, és számottevő lépést jelenthet a tárgyalt uniós kutatási szektor **kapacitásainak kiépítése** felé.

3.4 A közlemény az ESFRI-hez ⁽¹⁰⁾ hasonló tudományos kutatási fórumok tevékenységére utal, valamint arra az alapelvre, mely szerint uniós támogatás nyújtandó a globális dimenzióval rendelkező tengerkutatásnak és tengerhasznosítási célú kutatásnak, ami elősegítheti az EU integrált tengerpolitikája célkitűzéseinek megvalósulását.

3.4.1 Az EGSZB támogatja az ESFRI kezdeményezést, amely jelentős lehetőséget képvisel a szakterülettel foglalkozó európai kutatói közösségek számára. Az ESFRI tevékenysége várhatóan számos különféle érdekcsoport számára is hasznos lesz, beleértve az ipart, a kis- és középvállalkozásokat (kkv), valamint a regionális tudományos és kutatói közösségeket is. A kkv-k közös kutatási infrastruktúrához való hozzáféréseinek biztosítása számottevő jelentőséggel bír.

3.4.2 Az is létfontosságú, hogy szoros együttműködés folyhasson a tudósok, valamint a tengert és a tengeri erőforrásokat

„hasznosítók” között, ezenkívül a tudósok és a tengeri környezet védelmére szakosodott intézetek és civil szervezetek között.

3.5 Ami a kialakult tengerkutatási és tengerhasznosítási célú kutatási ágaknak a közleményben javasolt **integrációját** illeti, a dokumentumban vázolt stratégia végrehajtása során fel kell használni az uniós tagállamok által olyan kezdeményezések keretében folytatott együttműködés eredményeit, mint a tudományos kutatás összehangolását célzó ERA-NET és ERA-NET PLUS. Ezek az eredmények információval fognak szolgálni a közös uniós kutatási prioritásokra és azon kutatási területekre vonatkozóan, amelyeken a tagállamok készek együttműködésük fokozására.

3.5.1 A valamely európai tengert övező összes ország részvételével, tengerkutatásra és tengerhasznosítási célú kutatásra irányulóan zajló kezdeményezésre jó példa az európai gazdasági egyesülés, amely a „BONUS” nevű közös balti-tengeri kutatási program végrehajtását készíti elő az EK-Szerződés 169. cikkének értelmében.

3.5.2 Az Európai Külső Tengeri Régiók Konferenciája (CPMR) ⁽¹¹⁾ szerint hatékony koordinációt kell biztosítani a kutatási tevékenységek integrációját célzó kezdeményezések között, például kiválósági központok hálózatának kiépítésén, valamint a kutatásfinanszírozási programok integrációjára irányuló kezdeményezéseken keresztül, így az ERA-NET rendszerek révén.

3.5.3 A tengerkutatás és a tengerhasznosítási célú kutatás **integrációja és koordinációja** várhatóan megkönnyíti a tengeri környezetről szóló információhoz való hozzáférést. Megtakarításokra is lehet számítani általuk, hiszen a forrásokat jelenleg gyakran azonos vagy nagyon hasonló kutatási projektek megvalósításához használják fel egyszerre különböző kutatóközpontokban.

3.6 A közleményben ismertetett tengerkutatási és tengerhasznosítási célú kutatási stratégia értelmében nagy jelentőséggel bír annak biztosítása, hogy az ilyen kutatásra a 7. kutatási keretprogramból felhasznált források elősegítsék a **szinergiák** kialakulását a tagállami kutatási erőfeszítések között, és szükség esetén a **kritikus tömeg elérését** nagyobb, több szakterületet is érintő tengerkutatási kihívások megválaszolása érdekében.

3.6.1 Tekintettel a kutatási tevékenységek közötti szinergiák kialakításának szükségességére, döntő jelentőségű, hogy a tudományos kutatás a jövőben összpontosítson a tengerekre vonatkozó adatok fenntartható gyűjtésére és kezelésére, valamint ezek támogatására.

3.6.2 Fontos annak biztosítása, hogy a kutatási projektek közötti szinergiák elérését célzó fellépés figyelembe vegye a különféle regionális szempontokat. Az Európai Külső Tengeri Régiók Konferenciája ⁽¹²⁾ szerint a régiók támogatják az európai tengerkutatási és tengerhasznosítási célú kutatási programok jobb koordinációjának célkitűzését, amelynek megvalósítását szolgálja a jelenben például az ERA-NET rendszer, a jövőben pedig a közös programozás.

⁽⁹⁾ A tengerkutatás és a tengerhasznosítási célú kutatás jelentősebb pénzügyi támogatására felhívó bizottsági vélemények (HL C 318., 2006.12.23., 117–121. o.; HL C 224., 2008.8.30., 77–80. o.).

⁽¹⁰⁾ Kutatási Infrastruktúrák Európai Stratégiai Fóruma (European Strategy Forum on Research Infrastructures).

⁽¹¹⁾ Az Európai Külső Tengeri Régiók Konferenciája (CPMR) munkadokumentum-tervezete a tengerkutatásról és a tengerhasznosítási célú kutatásról, 2008. november.

⁽¹²⁾ Lásd a 11. lábjegyzetet.

3.6.3 Ugyanakkor – amint arra a CPMR dokumentumai is rámutattak – az ERA-NET keretében finanszírozott projektek eddig ritkán vontak be régiókat. Hasznos volna tehát vagy új finanszírozási programokat vezetni be az olyan regionális kutatási programok koordinációjára, amelyek nem érik el az ahhoz szükséges kritikus tömeget, hogy jelentősebb ERA-NET projektekbe épülhessenek be, vagy pedig megteremteni az ERA-NET rendszerekben részt vevő érdekelt felek és regionális önkormányzatok közötti koordináció feltételeit. E koordináció ideális esetben a tengeri medencék alapján szerveződne.

3.6.4 A strukturális alapok, a keretprogram és az egyéb európai finanszírozási források közötti koordináció is alapvető cél. E koordináció csupán az európai finanszírozási források koherens, kedvezményezett (pl. kutatók és kkv-k) általi felhasználásából eredhet, továbbá az alapok koherens programozásából, amelyben a regionális szint meghatározó szerepet tölt be.

3.7 A közleményben vázolt stratégia olyan hatékony és innovatív kutatásirányítási keretrendszer kidolgozását ajánlja, amely bevonja a kutatókat, a politikaformálókat és a nyilvánosságot a közös értelmezés kialakítása, valamint a megalapozott tudományos ismeretekre épülő, tájékozott döntéshozatal érdekében.

3.7.1 E kutatásirányítási megközelítés kedvező oldalaira kellene összpontosítanunk. Az Európai Bizottság lehetővé tette a tagállami kormányok számára új tengerkutatási és tengerhasznosítási célú kutatási keret kidolgozását tudósok, az ágazat képviselői és hatóságok részvételével, és e lehetőségre a megfelelő irányba tett lépésként kell tekinteni.

3.7.2 Figyelembe véve a régiók által a tengeri szállítás és a tengerhasznosítási célú kutatás támogatásában betöltött szerepet, partnereknek kell tekintenünk őket (a helyi szinten ugyanígy gyakran aktív regionális gazdasági és szociális tanácsokkal egyetemben) a tengerkutatás és a tengerhasznosítási célú kutatás irányítására javasolt rendszer keretében.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az EGSZB szerint a fő, multitematikus megközelítést igénylő kutatási témáknak a 2. sz. keretes szövegrészben olvasható listája az alábbiakkal egészítendő ki:

- kulturális és szociológiai kutatás végzése az EU tengerparti vagy óceán menti régiókban élő közösségek körülményeiről és változásairól;
- annak biztosítása, hogy a kutatóintézetek hálózata által folytatott kutatás tárgyköre lefedje a tengerekre vonatkozó adatok fenntartható támogatását és kezelését célzó struktúrák kialakítását és fejlesztését (a „Natura 2000” program célkitűzéseihez kapcsolódóan), beleértve földrajzi információs rendszerek (GIS) létrehozását a tengeri és tengerparti régiók tekintetében, ami hasznos lesz a tengeri régiók területrendezése és integrált kezelése szempontjából;
- nagyobb jelentőség tulajdonítása az Európán kívül, gazdasági stratégiák végrehajtását célzóan folytatott tengerkutatásnak

és tengerhasznosítási célú kutatásnak, például az új szállítási módokra vagy a nyersanyagok (égéshajlatváltozás által lehetővé tett) északi sarkvidéki bányászatára irányuló kutatásnak, vagy pedig – az EU szükségleteinek kielégítése szempontjából különösen fontos – Európán kívüli területeken folyó halászatra irányuló kutatásnak;

- nagyobb súly helyezése az óceánfenékre és -árkokra irányuló kutatásra; e projekt típusok esetén fontos együttműködni EU-n kívüli országokkal. Ezért megállapodást kellene aláírni Kanadával, Oroszországgal, az USA-val és Japánnal az északi sarkvidékre irányuló kutatásra vonatkozóan;
- jobban kiemelendő, hogy közösen kell kutatást folytatni a tengerekkel és óceánokkal kapcsolatos olyan új technológiákra vonatkozóan, amelyek például az európai tengeri területeken zajló kitermelési tevékenységekkel, vagy az e régiókban zajló, megújuló energiaforrásokba történő beruházásokkal függenek össze;
- törekedni kell a keretes szövegrészben felsorolt kutatási témák némelyikének összekapcsolására a hadsereg által végzett tengerkutatással és tengerhasznosítási célú kutatással;
- fontos, hogy a felsorolt kutatási témákban a munka a regionalizmus elvével összhangban történjen.

4.2 Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy utaljon közvetlenül a páneurópai kutatási infrastruktúra projektek ESFRI által összeállított és a 7. keretprogram során (2007–2013) esetleg továbbfejlesztett listájára a közlemény alapján megfogalmazott dokumentumokban az új megfigyelési és kutatási infrastruktúra kiépítése terén tett előrehaladás megvitatásakor és értékelésekor.

4.2.1 A listán szereplő alábbi projektek irányulnak a tengerkutatásra és a tengerhasznosítási célú kutatásra:

- Part menti kutatást szolgáló hajók (elsősorban a Balti-tengeren)
- Az „Aurora Borealis” jégtörő kutatóhajó
- Európai multidiszciplináris tengerfenék-megfigyelő állomás (EMSO)
- EURO ARGO – Európai biológiai sokféleség-kutatási és -védelmi infrastruktúra (Globális Óceán-megfigyelő Infrastruktúra)

4.3 Az EGSZB szerint különös figyelmet kell fordítani arra, hogy a támogatást oceanográfiai kutatóhajók építésére összpontosítsuk, mivel ezek jelentik a legfőbb tengerkutatási és tengerhasznosítási célú kutatási eszközt.

4.3.1 Bár igen jelentős a kutatóintézetek által végzett koordinációs és kutatómunka, szükség van oceanográfiai kutatóhajókra, ha azt kell feltárnunk, mi történik a parttól távolabb. Európa azonban sajnos csak korlátozott kutatóhajó-állománnyal rendelkezik. Amennyiben az EU átfogó és eredményes tengerkutatást és tengerhasznosítási célú kutatást kíván folytatni, akkor először is megfelelő kutatóhajókra van szüksége.

4.4 Ami új modellek kifejlesztését illeti a tengerrel/tengerhasznosítással foglalkozó felsőoktatás számára a közleményben felvetetteknek megfelelően, az EGSZB rámutat egy olyan tudományterületre, amelyen szinergia alakult ki, és amely figyelmet érdemel az oktatási innováció példáinak azonosításakor: ez az ún. szozológia. Ez a tudományág a fenntartható fejlődés korszerű megközelítésében rejő természeti, műszaki, gazdasági és jogi vonatkozásokkal foglalkozik, és így jól illeszkedik a tengergazdaság korunkbeli felfogásához.

4.5 Annak kapcsán, hogy a közlemény egyik fő célja szinergiák teremtése az európai tengerkutatás és tengerhasznosítási célú kutatás terén, az EGSZB kijelenti, hogy szerinte biztosítható a kutatás fokozott integrációja és így nagyobb szinergiák elérése az adott kutatásterületek átfogó megközelítésén keresztül.

4.5.1 Jó példa e tevékenységekre a part menti kutatás szinergiaalapú megközelítése, amely egyaránt figyelembe veszi az éghajlatváltozás hatását (pl. a tengerszint emelkedése) és a geológiai események következményeit, valamint a térség által kínált szabadidő-töltési lehetőségeket stb. (ez a környezeti, műszaki, gazdasági és jogi terület együttműködését igényli).

4.6 Az EGSZB úgy látja, hogy a szinergiák megteremtéséhez a tengerkutatás és tengerhasznosítási célú kutatás terén háromszintű rendszert (szervezeti piramist) kellene kialakítani a kutatási projektekhez rendelt finanszírozási források kezelésére. Az alábbi kulcsfontosságú területek (régiók) jelentenek e struktúra alapját:

- a) a balti-tengeri régió;
- b) a földközi- és fekete-tengeri régió;
- c) az Atlanti-óceán keleti és középső régiói, valamint az északi-tengeri régió;
- d) a jeges-tengeri régió.

4.6.1 Regionális vagy régióközi strukturális irányítási központot kellene felállítani minden olyan tevékenység össze-

hangolására, amely az információ-megosztásra és interdiszciplináris kutatási célok kitűzésére irányul. E központ integrálna a fenti négy régióban (vagy azok mellett) elhelyezkedő országok kutatási politikáit, és felhasználna e központi régiók tapasztalatait, valamint tengerrel és tengerhasznosítással kapcsolatos tudományos/kutatási infrastruktúráját.

4.6.2 Az Európai Kutatási Térségben lévő központi koordinációs rendszer – amely kutatásfinanszírozási tájékoztatási központként is működne – képezné e szervezeti struktúra legmagasabb szintjét.

4.7 Regionális nézőpontra van szükség a különféle tengeri medencék környezeti és természeti sajátosságai miatt. Bár számos olyan vonással rendelkeznek, amely minden tengeri környezetre jellemző, a fenti területeken zajló természeti események és folyamatok jellegükben és történéstük módjában különböznek. Erről van szó például, ha összehasonlítjuk a balti-tengeri régióban zajló folyamatokat olyan, melegebb tengerek helyzetével, mint például a Földközi- vagy a Fekete-tenger, vagy pedig az Atlanti-óceán partvidéke, amelynek áradásai igen jellegzetesek.

4.8 Sürgősen szövetségeket kell felállítani e régiókban, alapul használva a meglévő infrastruktúrát. Példa lehetne erre a kutatóállomások, kutatóhajók, kutatóintézetek vagy felsőoktatási intézmények balti-tengeri szövetsége.

4.8.1 A szövetségek célja a megvalósuló kutatásról és oktatási feladatokról szóló információk megosztása, valamint közösen kialakított kutatási és oktatási projektek végrehajtása lenne.

4.9 A tiszta szinergiát teremtő tengerkutatás illetve tengerhasznosítási célú kutatás egyik jelentős területét képezik az eutrofizálódás és annak hatásai. Jóllehet ez világszintű jelenség, okainak és hatásainak egy része eltérhet a szóban forgó régiók (medencék) mindegyikében, alátámasztva a regionális megközelítés szükségességét. Azonban ugyanígy nyilvánvaló szinergiák érhetők el a jelenség okait vagy a kutatási módszereket vizsgálva, (elsősorban: gazdasági) hatáselemzést végezve, valamint a kapcsolódó orvosi/járványügyi vonatkozásokkal kapcsolatban.

Kelt Brüsszelben, 2009. június 10-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Mario SEPI